

Polecenia podsumowujące

1. Omów znaczenie doktryny Monroego dla polityki Stanów Zjednoczonych w XIX w.
2. Opisz strukturę etniczną państw Ameryki Środkowej i Południowej.
3. Scharakteryzuj proces powstawania niepodległych państw w Ameryce Łacińskiej.

Ameryka Północna
i Południowa w pierwszej
połowie XIX w.

Podsumowanie

6

◆ Stany Zjednoczone w pierwszej połowie XIX w.

Proces demokratyzacji państwa amerykańskiego szybszy niż w Europie.
Rozrost terytorialny państwa kosztem ludności autochtonicznej.
Rywalizacja z Meksykiem o terytoria przygraniczne, m.in. Teksas.
Ekspansjonizm amerykański.
1823 – sformułowanie doktryny Monroego.

◆ Struktura etniczna mieszkańców Ameryki Łacińskiej przed powstaniem niepodległych państw

Hiszpanie i Portugalczycy – elity władzy.
Kreole – potomkowie europejskich osadników.
Autochtoni nazywani Indianami.
Metysi – ludność pochodzenia indiańsko-europejskiego.
Konflikty między Kreolami a europejskimi elitami przyczyną dążeń niepodległościowych Kreolów.
Tworzenie przez Kreolów rad prowincjonalnych (junt), które ogłaszały niepodległość państw regionalnych.

◆ Nowe państwa w Ameryce Łacińskiej

1804 – ogłoszenie niepodległości przez Haiti, pierwsze niezależne państwo w Ameryce Łacińskiej założone przez byłych niewolników.
Podział wicekrólestwa Nowej Grenady na niepodległe państwa: Kolumbię, Wenezuelę i Ekwador.
Powstanie Wielkiej Kolumbii w wyniku działalności Simóna Bolívara, a po jego śmierci rozpad na Kolumbię, Wenezuelę i Ekwador.
Powstanie Wielkiej La Platy (z Argentyną jako największym państwem) z inicjatywy José de San Martína. Doprowadzenie do usamodzielnienia się Chile oraz Peru.
Rozpad Wielkiej La Platy na mniejsze państwa: Argentynę, Paragwaj, Urugwaj i Boliwię.
1822 – ogłoszenie niepodległości przez Brazylię. Jej cesarzem syn króla Portugalii Jana VI – Pedro.
Powstanie niepodległego Meksyku (1821) w wyniku działań Agustína de Iturbide, jego późniejszego cesarza. Obalenie autokraty i utworzenie republiki (1823).

◆ Skutki powstania nowych państw w Ameryce Łacińskiej

Granice nowych państw w większości tożsame z granicami dawnych wicekrólestw i kapitanii.
Powstanie niepodległych państw zazwyczaj w efekcie krwawych i brutalnych wojen.
Stosowanie nazw: Ameryka Łacińska, Latynosi.

Polecane publikacje

R. Harvey, *Libertadores – bohaterowie Ameryki Łacińskiej*, przeł. B. Kluczykowska-Sienkiewicz, Warszawa: Wyd. W.A.B., 2004.
D. McCullough, *Pionierzy. Ludzie, którzy zbudowali Amerykę*, przeł. M. Gądek, Poznań: Wyd. Poznańskie, 2020.

